

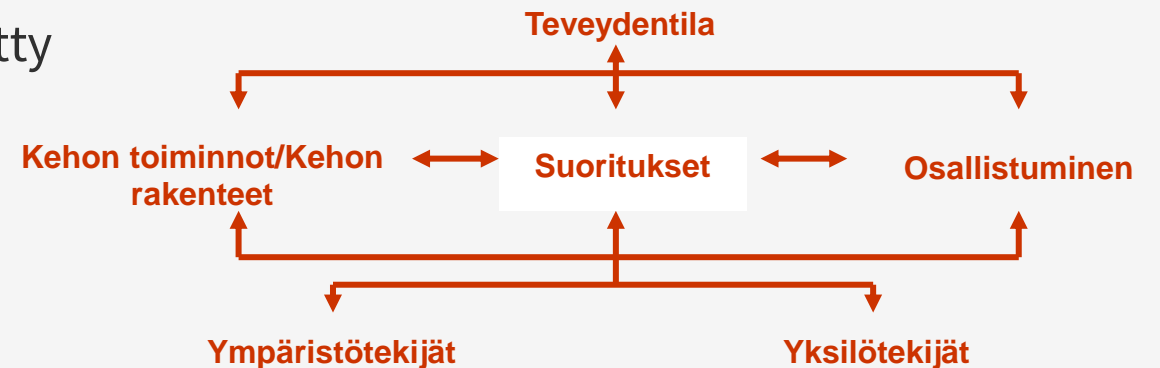
Asiakkaan itsearviointi osana toimintakyvyn mittaamista ja vaikuttavuuden arviointia

Heli Valkeinen, kehittämispäällikkö, TtT

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Toimintakyky

- Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää.
- Toimintakykyä voidaan kuvata myös tasapainotilana kykyjen, elin- ja toimintaympäristön sekä omien tavoitteiden välillä.
- Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus (ICF)
  - Käsitelmä ja monitasoinen lähestymistapa, jolla kuvataan ihmisen toimintakykyä ja toimintarajoitteita
  - Viitekehys, jonka avulla em. tieto on järjestetty

Vaikuttavuus

- Tarkoitetaan hoidon tai toimenpiteen tavoitteiden mukaisia muutoksia todellisessa tilanteessa, terveydenhuollon arjessa
  - Toimiiko hoito käytännössä
- Panokset – tuotokset – vaikutukset – vaikuttavuus
- Vaikuttavuuden arviointi eri tasoilla
  - Mikro-taso = muutos asiakkaan hyvinvoinnissa ja terveydessä
  - Meso-taso = miten organisaatio on saavuttanut sille asetetut tavoitteet
  - Makro-taso = miten on saavutettu asetetut yhteiskunnalliset tavoitteet

Asiakkaan itsearviointi yksi tapa raportoida

- Terveystieteiden tutkimuksessa arvioidaan erilaisia muuttujia (*outcome*)
  - *Patient-Reported Outcome* (PRO) / *Consumer-Reported Outcome* (CRO)
  - *Clinician-Reported Outcome* (ClinRO)
  - *Observer-Reported Outcome* (ObsRO)
  - *Performance Outcome* (PerfO)
- Asiakas voi raportoida esim. toimintakykyä (moniulotteisuus!), elämänlaatua, oireita, hoidon vaikutuksia jne.
- Muuttujia mitataan erilaisilla tulosmittareilla
  - *Patient-Reported Outcome Measure* (PROM)
  - *Patient-Reported Experience Measures* (PREM)

Asiakkaan itsearviointi

- Yleisimmin kyselylomakkeen täyttäminen
- Rikastuttaa asiakkaan ja ammattilaisen välistä kommunikaatiota, auttaa havaitsemaan relevantit oireet, auttaa sitoutumaan hoitoon jne.
- PROM-mittarit lisäävät jaettua päätöksentekoa ja asiakaslähtöisyyttä – asiakkaista aktiivisia toimijoita heidän omaa hoitoaan koskevassa päätöksenteossa
- Asiakkaiden rooli ja motivaatio vastata kyselyihin
- Itsearviointi osana vaikuttavuuden arviointia?

PROM-mittareiden valinta

- Valittava kohderyhmän ja tavoitteiden mukaisesti
- Mitä halutaan mitata ja miksi?
  - Oleellinen kysymys kaikilla tasoilla (mikro, meso, makro)
- Olemassa lukuisia erilaisia
  - Geneerinen: yleinen, vertailu eri interventioiden ja sairausryhmien välillä onnistuu
  - Spesifi: sairausryhmäkohtainen (diabetes), osa-aluekohtainen (kipu), toimenpidekohtainen (polven tekonivelleikkaus), ikäryhmäkohtainen (lapset), kontekstikohtainen (laitosjakso)

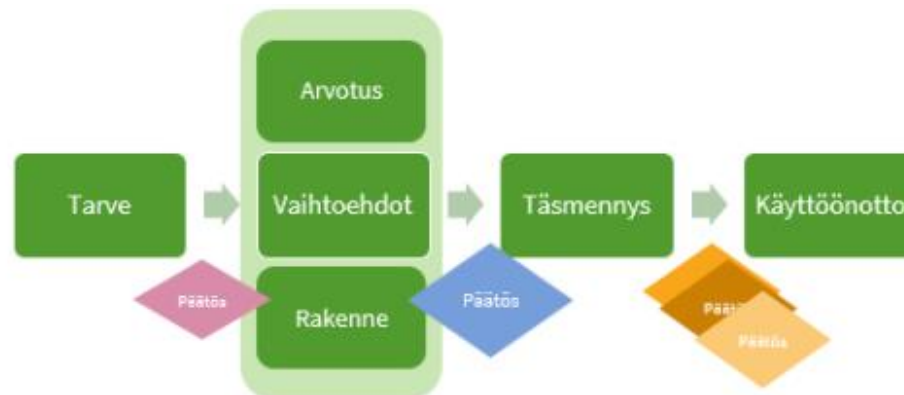
Mittareiden ominaisuudet

- Käytettäessä PROM-mittareita terveydenhuollon päätöksenteossa ja vaikuttavuuden arvioinnissa, mittareiden on oltava mittausominaisuuksiltaan eli psykometriikaltaan hyvät (eettisyys!)
  - Validiteetti, reliabiliteetti, muutosherkkyys
  - COSMIN = COnsensus-based Standards for the selection of health Measurement Instruments (www.cosmin.nl)
- PROM-mittarin käyttökelpoisuus
  - Kattava, mutta helppo, nopea vastattava
  - Ei useita lomakkeita eikä tarpeettomia kysymyksiä
  - Ajan käyttö, maksullisuus jne.
- **Mittaritietokantoja**
  - TOIMIA (Suomi)
    - <http://www.thl.fi/toimia/tietokanta/>
  - Fbanken (Ruotsi)
    - <http://www.fbanken.se/>
  - Rehabilitation Measures Database (USA)
    - <https://www.sralab.org/rehabilitation-measures>
  - PROQOLID (Ranska)
    - <https://eprovide.mapi-trust.org/>
  - BiblioPRO (Espanja)
    - <https://www.bibliopro.org/>
- **Vaikka mittari on mainittu jossain tietokannassa, on AINA tarkistettava sen psykometriikka ja mihin tarkoitukseen mittari soveltuu!**

Kuka päättää?

- Kuka päättää ja millä perusteilla, mikä mittari valitaan? Asiakkaiden rooli?
- ICHOM (*The International Consortium for Health Outcomes Measurement*; www.ichom.org) laatii arvoperusteisen terveydenhuollon edistämiseksi kokonaisvaltaisia asiakasryhmä- ja sairausryhmäkohtaisia Standard Set-mittaristoja. Mittaristoihin sisältyy myös PROM-mittareita.

Päätöksentekomalli kansalliseen käyttöön valittaville mittareille

Työ- ja toimintakykytiedon konsepti

1.0

Heidi Anttila, Jemina Jeskanen, Riitta Konttinen, Matti Mäkelä, Mervi Pättikangas, Tarja Rätty, Jaana Taina, Heli Valkeinen
11/2021

Terveys ja hyvinvoinnin laitos
Institutet för hälsa och välfärd
Finnish Institute for Health and Welfare
PL / PB / P.O. Box 30 • FI-00271 Helsinki, Finland
Puh/tel +358 29 524 6000
www.thl.fi

Implementaatio toimintaympäristöön

- Implementaatio pitää huolella suunnitella ja johtaa
- Ammattilaisten motivaatio ja tahto muuttaa käytäntöjä
  - PROM-tulosten tulkinta, tiedon integroiminen kliiniseen toimintaan
  - Koulutus
- Asiakkaan roolin tunnistaminen ja motivointi
- Sähköiset asiakas- ja potilastietojärjestelmät tukemaan PRO-datan keräämistä ja hyödyntämistä
  - Tulosten helppo saatavuus ja esittäminen (selkeys, värit, otsikot, ohjeet, jne.)
  - Automaattiset muistutukset jne.

Yhteenveto

- Asiakkaan itsearviointi oleellinen osa vaikuttavan hoidon/kuntoutuksen toteutusta ja arviointia
- Toimintakyvyn moniulotteisuus ja mittaamisen tarkoitus huomioitava PROM-mittareiden valinnassa
- Asiakkaiden on vastattava kyselyihin
- Ammattilaisten on tulkittava ja hyödynnettävä PROM-tietoa
- Implementointi toteutettava huolella

Lähteitä

- Anttila ym. [Työ- ja toimintakykytiedon konseptointi](#). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 11/2021.
- Autti-Rämö. Kuntoutuksen vaikuttavuuden arviointi. Duodecim 2021;137:1369–74
- Basch ym. Adding Patient-Reported Outcomes to Medicare’s Oncology Value-Based Payment Mode. JAMA 2020 Volume 323, Number 3, 213-124
- Desomer ym. Use of patient-reported outcome and experience measures in patient care and policy. KCE REPORT 303. HEALTH SERVICES RESEARCH
- Hancock ym. Feedback of patient-reported outcomes to healthcare professionals for comparing health service performance: a scoping review. BMJ Open 2020;10:e038190.
- Lehman ym. Clinical Outcome Assessment in Cancer Rehabilitation and the Central Role of Patient-Reported Outcomes. Review. Cancers 2022, 14, 84.